

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Styret i Sogn Sparebank
Statsråd Evensens Veg 8
6885 ÅRDALSTANGEN

VAR REFERANSE
22/10696

DERES REFERANSE

DATO
22.05.2023

Tilsynsrapport

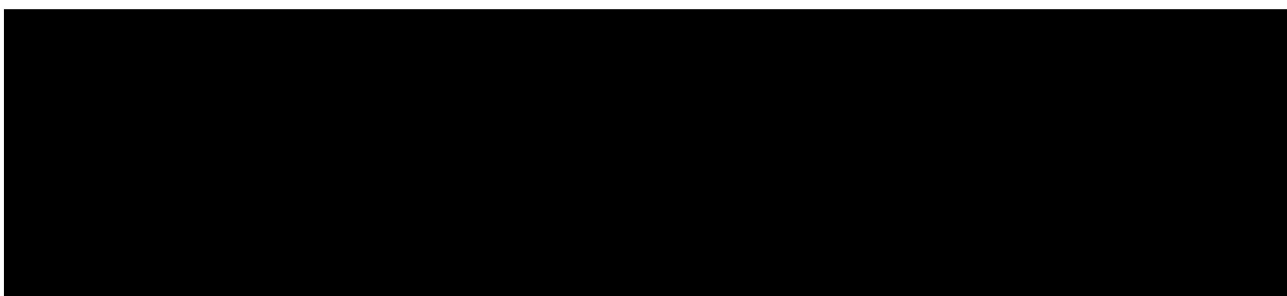
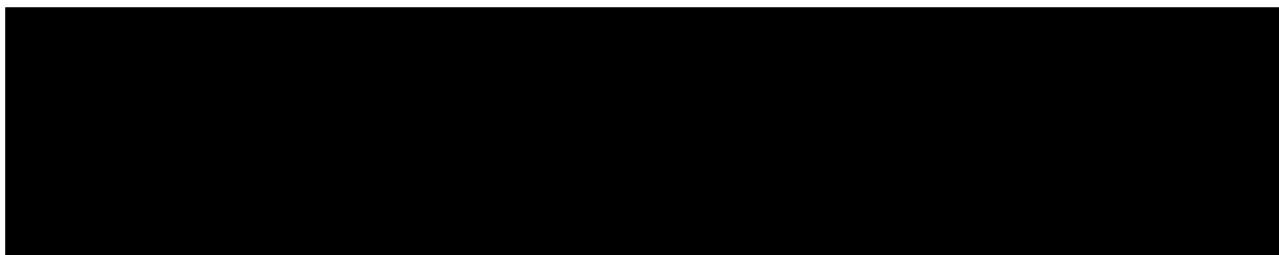
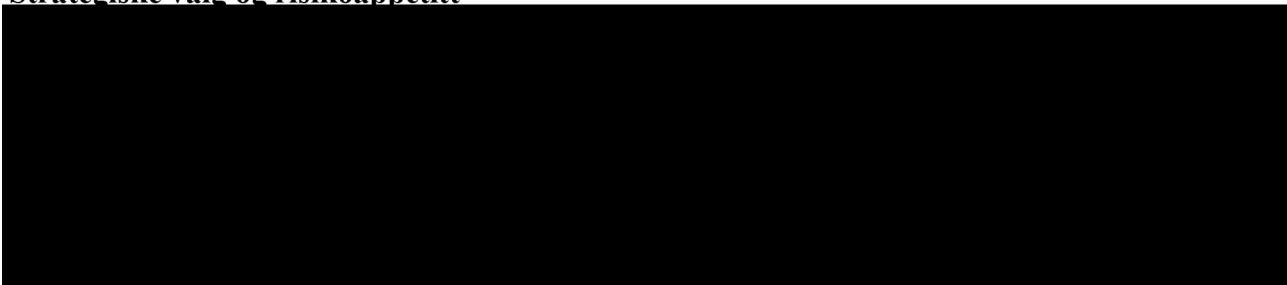
Tilsynsrapporten oppsummerer stedlig tilsyn i Sogn Sparebank 15. - 17. november 2022. Tilsynet dekket bankens overordnede styrings- og kontrollsystemer, bankens eksponering og risikostyring av finansiell- og operasjonell risiko. Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport datert 2. februar 2023 og styrets svar datert 29. mars 2023.

OVERORDNEDE FORHOLD

Forretningsmodell

Finanstilsynet noterer styrets opplysning om at alle transaksjoner foretatt av Sogn Sparebank Eigedomsmekling nå er fullt ut gjennomført og at foretakets konsesjon er levert tilbake den 20. mars 2023.

Strategiske valg og risikoappetitt

FINANSTILSYNET
Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00

post@finansstilsynet.no
www.finanstilsynet.no

Saksbehandler
Dagrun Skarbø
Dir. tlf 22 93 97 72

Kapitalforhold – ICAAP

Finanstilsynet noterer at endelig vedtak av bankens ICAAP vil bli gjort [REDACTED] og at det opplyses at styret vil sørge for at banken har tilstrekkelig margin over de regulatoriske kravene. [REDACTED]

Gjenopprettingsplan

Finanstilsynet noterer at styret ved behandling av oppdatert gjenopprettingsplan [REDACTED] vil påse at gjenopprettingsindikatorene er kalibrert over lovbestemte krav, jf. rundskriv 1/2022.

Organisatoriske forhold

Nøkkelpersonrisiko

Finanstilsynet ble under tilsynet orientert om at både leder for BM og leder for PM skulle slutte i banken fra årsskiftet 2022/2023. Det ble opplyst at ny leder for BM var ansatt og skulle ha kontor i Sogndal. Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at begge disse funksjonene er nøkkelpersoner for banken og understreket betydningen av at banken har høy aktsomhet knyttet til den operasjonelle risikoen denne type medarbeiderskifte kan ha.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svarbrev at det er besluttet endringer i bankens organisering. Ny leder for BM er nå også leder for PM, og vedkommende skal ha det overordnede ansvaret for salg og vekst i banken. Det er opprettet to fagansvarlige på kredittområdet, en på BM og en på PM, som skal ha ansvar for internkontroll og oppfølging av øvrige kredittrådgivere med hensyn til kredittkvalitet og kompetanseheving på området. Det opplyses at det vil bli lyst ut stillinger eksternt både på BM og PM for å dekke inn for de to rådgiverne som nå blir fagansvarlige.

Finanstilsynet vil understreke betydningen av klare ansvarsforhold mellom de fagansvarlige og leder for salg og vekst, og at dette reflekteres både i personlige stillingsinstrukser og i bankens bevilgningsprosesser, herunder fullmakts struktur. Finanstilsynet vil igjen minne om at bankens spredte kontorstruktur, der nøkkelpersoner fysisk sitter på ulike kontorer, vil kunne bidra til å øke den operasjonelle risikoen på kredittområdet.

Risikostyrings- og etterlevelsfunksjonen

Banken har etablert en uavhengig risikokontroll- og compliancefunksjon som rapporterer til adm. banksjef, og direkte til styret dersom nødvendig. Funksjonene har fra 1. januar 2021 vært delt mellom to ansatte, der en er ansvarlig for risikokontrollfunksjonen og en er ansvarlig for compliancefunksjonen. Begge har andre arbeidsoppgaver i tillegg. Finanstilsynet etterlyste i foreløpig rapport en tydeligere ansvars- og arbeidsbeskrivelse for de to medarbeiderne. Egne stillingsbeskrivelser forelå ikke på tilsynstidspunktet. Finanstilsynet pekte på at stillingsinstruksene for begge disse funksjonene tydelig må angi arbeidsoppgaver, mulige interessekonflikter og hvilke aktsomhetskrav som gjelder dersom interessekonflikter er til stede. Finanstilsynet understreket også betydningen av at både risikokontrollfunksjonen og compliancefunksjonen gis tilstrekkelig med ressurser, slik at nødvendig gjennomslagskraft kan oppnås. Finanstilsynet ba styret redegjøre for besluttede endringer knyttet til andrelinjefunksjonene.

Finanstilsynet noterer fra styrets svar at styret har merket seg Finanstilsynets kommentar om behovet for tydeligere retningslinjer og stillingsinstrukser for å sikre tilfredsstillende organisering av andrelinjefunksjonene i banken. Finanstilsynet noterer at nye stillingsbeskrivelser for både

risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen er utarbeidet, og at retningslinjene for risikostyring og etterlevelse er revidert.

Det opplyses at styret har vedtatt å flytte ansvaret for risikostyring over til en medarbeider tilknyttet stab. Vedkommende vil også være bankens personvernombud, men utover det vil vedkommende ikke ha andre ansvarsområder. Av stillingsinstruksen fremgår det at 50 prosent av stillingen er beregnet tilordnet risikostyringsfunksjonen. Finanstilsynet har videre merket seg at vurderinger av mulige interessekonflikter jevnlig skal gjennomgå og dokumenteres. Finanstilsynet tar de gjennomførte endringer til etterretning, men vil igjen understreke betydningen av at risikokontrollfunksjonen gis tilstrekkelig med ressurser til å kunne utfordre ledernes risikovurderinger, slik at nødvendig gjennomslagskraft kan oppnås.

Krav til styret og ledelsen

Finanstilsynet bemerket i foreløpig tilsynsrapport at det er begrenset med bankerfaring i styret. Finanstilsynet understreket betydningen av at det samlede styret har tilstrekkelig og nødvendig bankkompetanse, og at det er viktig at styremedlemmene kan utfordre hverandres synspunkter for at styret skal være velfungerende. Finanstilsynet ba styret om å redegjøre for om styret samlet sett har nødvendig og tilstrekkelig kompetanse innen bankdrift.

Finanstilsynet noterer at styret i svarbrevet erkjenner at det er begrenset med formell bankerfaring samlet sett i styret, men registrerer at styret understreker at to av styremedlemmene har mange års styreerfaring fra banken, og at dette bidrar til å kompensere for manglende direkte bankerfaring. Styret viser også til at andre styremedlemmer har lang erfaring fra andre områder som offentlig økonomistyring, IT-bransjen, private virksomheter og kommunal forvaltning. Det opplyses videre at styret har vedtatt egen kompetanseplan, og at syv av ni medlemmer har gjennomført Eika sitt styrekurs, samt deltatt på samlinger med ulike fagtemaer. Det opplyses at årlig egenevaluering av styret sendes til leder for valgnemnda som grunnlag for å vurdere sammensetningen av styret. Finanstilsynet tar styrets orientering til etterretning.

Finanstilsynet har ellers merket seg at det er innført som praksis at diskusjoner fra styremøter i større grad blir protokollert.

Retningslinjer og rutiner for håndtering av interessekonflikter

Det følger av finansforetaksloven § 9-5 at reglene om inhabilitet i allmennaksjeloven § 6-27 gjelder tilsvarende for styremedlemmer, daglig leder og andre personer som inngår i den faktiske ledelsen av virksomheten i et finansforetak. I dokumentet "Retningslinjer for identifisering og håndtering av interessekonflikter" sist oppdatert 7. oktober 2022 er det inntatt veiledning om når det foreligger interessekonflikter mellom banken og ansatt/tillitsvalgt, når det foreligger interessekonflikter i relasjon til bankens kunder og hvordan interessekonflikter kan forebygges og håndteres.

Finanstilsynet bemerket i foreløpig tilsynsrapport viktigheten ikke bare av at banken har tydelige retningslinjer for å identifisere og håndtere interessekonflikter, men at banken etablerer rutiner og verktøy for å implementere retningslinjene for identifisering og håndtering av interessekonflikter. Finanstilsynet anbefalte at banken oppretter et register hvor mulige interessekonflikter registreres, slik at banken får en oversikt over og får identifisert interessekonfliktene.

Finanstilsynet viste også til at styret har et ansvar for å gi tydelige føringer for hvordan interessekonflikter skal håndteres i kredittsaker, herunder kredittsaker hvor debitorer har andre

roller og interesser knyttet til banken, eksempelvis som eiere og tillitsvalgte, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 35.

Styret har i sitt svar til foreløpig tilsynsrapport sagt seg enig i at banken bør få et mer bevisst forhold til interessekonflikter knyttet til behandlingen av kunder, spesielt i kredittsaker. Styret opplyste at banken vil ta i bruk et register over mulige interessekonflikter for bankens ansatte og styremedlemmer, hvor mulige interessekonflikter registreres. Videre ble det opplyst at administrasjonen har blitt gitt i oppgave å tydeliggjøre retningslinjene for identifisering og håndtering av interessekonflikter. Finanstilsynet tar styrets orientering til etterretning.

Internkontroll

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på betydningen av at det gjennomføres en løpende og systematisk internkontroll. Finanstilsynet understreket at det er styrets ansvar å påse at det etableres en god internkontrollkultur i banken, herunder å se til at påpekte avvik rettes opp innen fastsatte frister.

Finanstilsynet merker seg fra styrets svarbrev at banken har utarbeidet ny plan for organisering, gjennomføring og oppfølging av internkontrollen. Det er utarbeidet nye kontrollskjema tilpasset de ulike områder og med angivelse av tiltak og frister for gjennomføring. Styret opplyser videre at risikokontrollfunksjonen og etterlevelsesfunksjonen kvartalsvis skal ha møter med linjeledere og fagansvarlige med internkontroll som tema. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning.

Rapportering om risiko og etterlevelse

Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport styret vurdere å videreutvikle de kvartalsvise risiko- og compliancerapportene og stilte også spørsmål om presisjonsnivået i risikorapporteringen. Fra styrets svar fremgår at styret fremover vil ha fokus på rapporteringen og videre utvikling av rapportene. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning.

OPERASJONELL RISIKO

Styrende dokumenter, risikovilje og kritiske risikoindikatorer (KRI)

I foreløpig tilsynsrapport påpekte Finanstilsynet at policy for operasjonell risikostyring som bygger på mal utarbeidet av Eika-alliansen, i større grad må kvalitetssikres og iverksettes. Finanstilsynet understreket også betydningen av at styrende dokumenter er konsistente slik at det ikke skapes usikkerhet rundt styrets risikovilje. Fra styrets svar fremgår at risikotoleranse for operasjonell risiko er lav samt at styret vil sikre konsistens i de ulike styringsdokumentene og risikorapporteringen.

I foreløpig tilsynsrapport stilte Finanstilsynet spørsmål ved om oppfølging av KRI var gjennomført som forutsatt i policy for operasjonell risiko. Styret vurderer at ikke alle KRI har blitt fulgt opp med tilfredsstillende hyppighet og dokumentasjon, og har i svarbrevet orientert om status og tiltak. Finanstilsynet tar redegjørelsen til etterretning.

Nye produkter, tjenestoområder, IT-systemer og vesentlige endringer

I foreløpig tilsynsrapport vurderte Finanstilsynet at banken må operasjonalisere overordnet policy og etablere prosess- og rutinebeskrivelser som stiller nærmere krav til godkjenningsprosess og dokumenterte risikoanalyser av operasjonell risiko. Dette gjelder også for vesentlige endringer som ikke involverer Eika-gruppen. Fra styrets svar fremgår at styret vil gjennomføre tiltak innen første halvår 2023 og Finanstilsynet tar dette til etterretning.

Utkontraktering

I foreløpig tilsynsrapport vurderte Finanstilsynet at bankens retningslinje for utkontraktering var utdatert. Finanstilsynet tar til etterretning at styret 16. mars 2023 vedtok oppdatert policy for utkontraktering som er i tråd med Finanstilsynets veiledning (rundskriv 7/2021).

Fra styrets svar noterer Finanstilsynet at banken arbeider med å ferdigstille en fullstendig oversikt over utkontraktering. Finanstilsynet viser til at forskrift om meldeplikt ved utkontraktering § 1 fastsetter at banken skal ha oppdatert oversikt over alle utkontrakteringsavtaler og det forventes at styret følger opp at oversikt snarest ferdigstilles.

Beredskapsplaner, testing og oppdatering

I foreløpig tilsynsrapport ba Finanstilsynet banken etablere en rutine som sikrer at bankens beredskapsplan for likviditet og IT-kriseplan testes og vurderes/oppdateres minimum årlig eller ved behov. Det fremgår av svarbrevet at styret vil forbedre rutinen og at det planlegges å gjennomføre testing i forkant av revisjon av policy for IKT og policy for likviditetsrisiko. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning.

Rapportering

I foreløpig tilsynsrapport ba Finanstilsynet om at banken foretar en gjennomgang av rapportering av operasjonell risiko slik at rapporteringen er i tråd med vedtatt policy. Styret viser i svaret til at det vil videreutvikle rapporteringen og Finanstilsynet tar dette til etterretning.

KREDITTRISIKO

Porteføljekvalitet og finansiering av spekulativ eiendom

Finansiering av spekulativ eiendom skal klassifiseres som høyrisiko og ilegges risikovekt på 150 prosent.¹ I foreløpig tilsynsrapport ba Finanstilsynet banken opplyse om type utviklingsprosjekt (utleie eller salg fast eiendom) og grad av forhåndssalg/forhåndsutleie samt benyttet vektning for nærmere spesifiserte utviklingsprosjekter. Finanstilsynet tar bankens redegjørelse til etterretning. Finanstilsynet merker seg at flere av utviklingsprosjektene gjelder eiendom for utleie og minner om at det for slike eiendomsprosjekter særlig viktig å ha etablert rutiner for overvåking og oppfølging av engasjementet.

¹ CRR artikkel 128 (2) (c), jf. Finanstilsynets rundskriv 2/2021

Tapsavsetninger

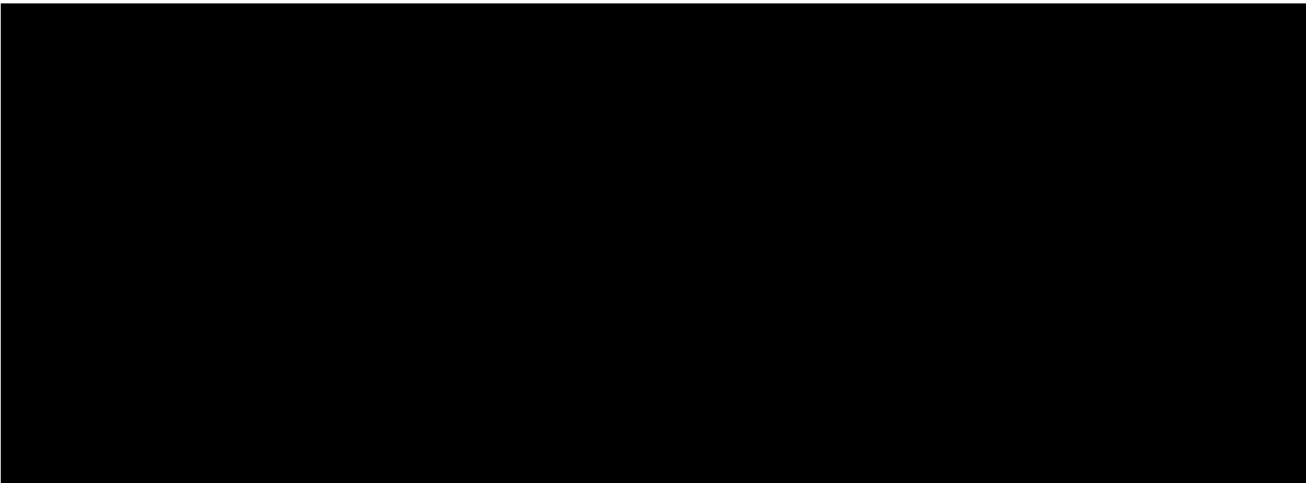
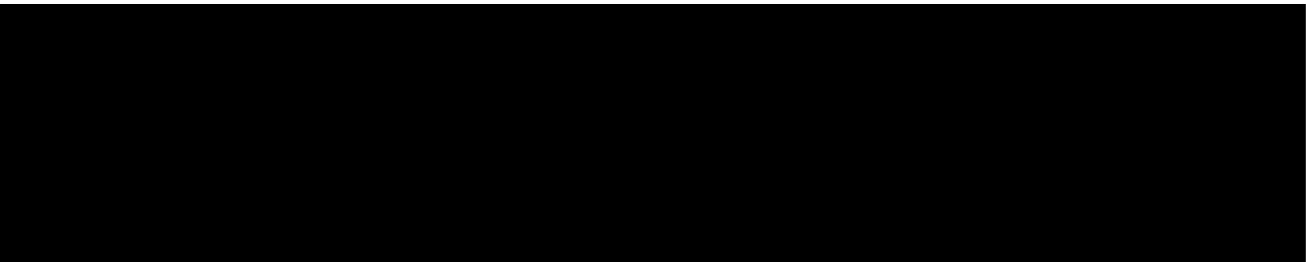
[REDACTED]
Finanstilsynet ba styret vurdere tapsavsetningsgraden for
trinn 3.

[REDACTED]
Finanstilsynet ber styret påse at lån med betalingslettelser merkes korrekt og
plasseres i riktig trinn etter IFRS 9.

Finanstilsynet [REDACTED] per
styret redegjøre nærmere for bankens tapsavsetninger per 30. juni 2023.

Bedriftsmarkedskunder

Særskilt om bruk av byggekontrollør og covenants

Personmarkeds kunder

Finanstilsynet mottok i forbindelse med tilsynet kredittsaker for bankens tre største engasjementer med pant i bolig som avvek fra henholdsvis §§ 5, 6 eller 7 i utlånsforskriften. I tillegg mottok Finanstilsynet kredittsaker for bankens tre største usikrede engasjementer. Basert på gjennomgang av utvalgte enkeltsaker vurderte Finanstilsynet i foreløpig tilsynsrapport at kvaliteten på bankens kredittvurderinger bør forbedres. Det bør gis mer utfyllende kommentarer i dokumentasjonen og videre forventet Finanstilsynet å se vurderinger av bærekraftsrisiko.

Styret viser i sitt svarbrev til enkelte tidligere tiltak som har blitt gjort for å bedre kvaliteten på bankens kredittvurderinger. Styret nevner tydeliggjøring av mal for saksnotat med krav om beskrivelse av likviditet, panteverdi og AHV. Det vises også til at det er gjort organisatoriske endringer for både å bedre kvalitet og etterlevelse, og for å effektivisere kredittområdet. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Avvikskriterier

Ifølge utlånsforskriften skal banken ha rammer og retningslinjer for bruk av fleksibilitetskvoten i forskriftens § 12. I henhold til Finanstilsynets rundskriv 1/2021 skal retningslinjene være så klargjørende at de kan legges til grunn ved kredittvurderingen, og at de gjør det mulig å kontrollere at retningslinjene etterleves. Det fremkommer kriterier for bruk av fleksibilitetskvoten i Kredittpolicy PM og retningslinjer for utlån, men i oversendte enkeltsaker er det ikke alltid tydelig hvilke avvikskriterier som benyttes. Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport styret etablere tiltak for å forbedre etterlevelsen av de styrefastsatte kriteriene for å innvilge lån som avviker fra bestemmelsene i utlånsforskriften. I svarbrevet orienterer styret om allerede innførte tiltak og plan for ytterligere tiltak innen andre kvartal 2023. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Betjeningsevne

Banken tar utgangspunkt i SIFOs referansebudsjett ved vurdering av levekostnader og legger også til grunn kostnader utover SIFOs referansebudsjett knyttet til medisin og helsepleie, feriereiser,

uforutsette utgifter mv., i tråd med Finanstilsynet rundskriv 1/2021. Etter Finanstilsynets vurdering utgjør bokostnader, herunder kommunale utgifter, felleskostnader, eiendomsskatt, energikostnader, forsikring og vedlikehold mv., en vesentlig del av kundenes kostnader og det er derfor viktig at banken legger til grunn tilstrekkelige og realistiske kostnader ved vurdering av den enkelte kundes betjeningsevne. Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport styret påse at det etableres kontrolltiltak for å sikre at bokostnader benyttet i betjeningsevnevurderinger tar hensyn til at kostnadene varierer utfra geografisk beliggenhet.

I svarbrevet fremkommer at styret er enig i at levekostnader må vurderes i hvert enkelt tilfelle, og at det er store variasjoner med hensyn til kostnadsnivå etter hvor en bor, livssituasjon, arbeidssituasjon og boligsituasjon. Styret viser til at krav til dokumentasjon vil innarbeides i ny kreditthåndbok innen andre kvartal 2023. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Styring og kontroll av kredittrisiko

Rammer

Finanstilsynet påpekte at i situasjoner hvor bankens PD øker, vil risikonivået være upåvirket hvis risikoen øker mindre eller likt gjennomsnittet for Eika-bankene. Finanstilsynet vurderte derfor at styrets definerte risikotoleranse burde uttrykkes mer tydelig.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport generelt på at midlertidige rammer, som følge av f.eks. rammebrudd, ikke bør fremstå som endring av policy. Finanstilsynet anbefalte også at midlertidig endring i rammer settes med kort løpetid slik at avvik fra policy vurderes fortløpende. Finanstilsynet noterer fra svarbrevet at styret er enig i Finanstilsynets vurdering.

Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport styret vurdere om fastsettelse av rammer for misligholdsandel kan bidra til at det raskere blir satt i verk risikoreduserende tiltak ved uheldig misligholdsutvikling. Finanstilsynet merker seg at styret vil vurdere dette ved revisjon av kredittpolicy.

Bevilgningskriterier

Styrets kredittpolicy beskriver generelt at det er kundens tilbakebetalingsevne, betalingsvilje og kundens lønnsomhet som skal være avgjørende for bankens kredittbeslutning. Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport styret vurdere å fastsette konkrete kvalitetskrav, for eksempel i form av krav til risikoklasse, for inntak av nye kunder i henholdsvis PM og BM-porteføljen. I svarbrevet

redegjør styret for at det er definert mål på fordeling av porteføljen over risikoklassene og at dagens kreditthåndbok inneholder kvalitetskrav, men at dette kan komme tydeligere frem i retningslinjene. Styret er enig i at fastsettelse av konkrete kvalitetskrav kan gi bedre kontroll og peker på at kvalitetskrav må komme klart fram i retningslinjer for kreditt og kreditthåndbokens kapittel om søknadsprosessen. Styret viser også til etablering av kontroller både i første og andre linje for å sikre etterlevelse. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

For lån til PM-markedet følger banken bevilgningskriteriene i utlånsforskriften og har definert krav til bruk av fleksibilitetskvoten. Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport til at bankens retningslinje for lån til privatpersoner ikke var vedtatt av styret. Finanstilsynet vurderte også at rammer for maksimum gjeldsgrad, maksimum belåningsgrad og likviditetsgrad bør settes av styret fordi rammene også gir uttrykk for strategiske valg. Fra styrets svarbrev fremgår at alle overordnede policydokument og retningslinjer skal vedtas av styret og at styret vil ta en gjennomgang av bankens dokumentstruktur.

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynets på at det i likviditetsvurderingen også bør legges inn en buffer. Styret viser i svarbrevet til bankens praksis hvor likviditetsindikator under 1,3 skal særskilt kommenteres og at kreditt skal besluttes av høyere nivå ved likviditetsfaktor under 1. Styret opplyser også at det vurderer likviditetsindikator på 1,3 som lavt og vil vurdere gjeldende grense for likviditetsindikator. Finanstilsynet understreker betydningen av at banken utviser aktsomhet i beregningene slik at kundens betjeningsevne ikke undervurderes

Kredittvurdering og bevilgningsprosess

Finanstilsynet noterer styrets opplysning om at ny kreditthåndbok skal være ferdig tilpasset Sogn Sparebank innen andre kvartal 2023.

Kredittutvalg

Finanstilsynet ba styret i foreløpig tilsynsrapport vurdere å gi risikokontrollfunksjonen fast medlemskap i kredittutvalget både for å utnytte risikokontrollfunksjonens kompetanse og for å sikre at funksjonen er informert om beslutninger som påvirker risikobildet. Finanstilsynet noterer at styret har gjennomført nødvendige endringer.

Kvalitet i kredittsaker

Bedriftsmarked

Det fremgår av finansforetaksloven § 13-13 annet ledd at et finansforetak skal organisere behandlingen av kredittengasjementer slik at den som treffer avgjørelsen har tilstrekkelig grunnlag for å bedømme kredittrisikoen, og slik at saksgangen og grunnlaget for avgjørelsen kan dokumenteres. I foreløpig tilsynsrapport stilte Finanstilsynet spørsmål ved om banken hadde etablert mal for kredittsaker da saksnotatene syntes varierende i omfang og omtale, og påpekte at kvaliteten i saksrapportene burde forbedres. Finanstilsynet har merket seg at styret i svarbrevet viser til at banken har hatt felles mal, men at oppfølging av arbeidet ikke har vært tilfredsstillende. Styret opplyser videre at det er gjort organisatoriske endringer og at det vil bli satt klare krav til kvalitet på leveranser fra rådgiverne som skal bli fulgt opp gjennom kontrollhandlinger i internkontrollen. Styret viser også til arbeidet med ny kreditthåndbok og mal for saksnotat.

I foreløpig rapport oppfordret Finanstilsynet til økt bruk av finansielle lånevilkår (covenants) som kan gi større grad av handlingsrom dersom et engasjement utvikler seg i negativ retning.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret legger til grunn at bankens bruk av covenants vil komme tydelig fram i ny kreditthåndbok og at styret vil vurdere hensiktsmessighet, kontroll og oppfølging. Overvåking og rapportering av kredittrisiko

Bedriftsmarked

Krav til innvilgelse og overvåking av kredittengasjementer følger av EBAs retningslinjer for innvilgning og overvåking av lån ([EBA/GL/2020/06](#))². Under tilsynet ble det opplyst at banken ikke har benyttet kredittfornyelse i form av årlige, helhetlige gjennomganger av engasjementene. Den årlige gjennomgangen for BM, bør etter Finanstilsynets vurdering, omfatte hele konsernet/gruppen og legge vekt på forståelse av risikoer og gjeldsbetjeningsevne. Finanstilsynet vurderer at de største og utsatte engasjementene bør være gjenstand for en grundig vurdering minst årlig og at styret bør involveres i den årlige gjennomgangen og Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport styret vurdere hvordan dette kan sikres gjennomført.

Finanstilsynet har merket seg styret vil be administrasjonen om å tilpasse policy for kredittrisiko og kreditthåndbok for å bedre ivareta løpende overvåking og rapportering av kredittrisiko. Styret vil innføre systematisk oppfølging av engasjement med bakgrunn i størrelse og risiko og ser et behov for økt grad av rutiner og dokumentasjon. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Etterlevelse

Finanstilsynet forventer at oppfølgingsrutiner blir fulgt opp gjennom kontrollhandlinger i løpende drift. I den foreløpige tilsynsrapporten vurderte Finanstilsynet at banken ikke foretok kontroll av gjennomføring av engasjementsoppfølgingen. Finanstilsynet har merket seg at styret i svarbrevet opplyser at systematiske kontroller vil bli innført både i første- og i andrelinjen med tilhørende kontrollskjema for tilfredsstillende dokumentasjon.

Gruppering av engasjementer

Det følger av finansforetaksloven § 13-12 at et finansforetak ikke kan ha høyere eksponering mot en enkelt motpart enn det som er forsvarlig. Kriterier for gruppering av foretak fremgår av kapitalkravsforordningen³ artikkel 4(1) nr. 39 og EBAs retningslinjer om tilknyttede motparter (GL/2017/15). Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport om at styret påser at tiltak for korrekt gruppering blir gjennomført. Finanstilsynet har merket seg styrets opplysning om at banken etter det stedlige tilsynet har satt i gang et prosjekt for å rydde i BM-porteføljen med hensyn til reelle rettighetshavere og gruppering av engasjementer. Det registreres at det fortsatt er behov for videre gjennomgang. Finanstilsynet noterer videre at det er gjort organisatoriske endringer for å bedre kvaliteten på kredittarbeidet og at opplæring og oppfølging av rådgivere vil bli gjennomført.

Verdsettelse

Kapitalkravsforordningen artikkel 208 angir krav til verddivurdering av fast eiendom. Finanstilsynets rundskriv 5/2021 utdyper krav til interne retningslinjer, bruk av statistiske modeller og verdsetter for vurdering av risiko knyttet til utlån til fast eiendom. Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport til at banken har behov for å oppdatere reduksjonsfaktorer for pant som sikkerhet for engasjementer på BM og godkjent verdigrunnlag for ulike typer panteobjekt i bankens kreditthåndbok. Finanstilsynet bemerket også at flere av takstene mottatt på enkeltengasjementer var av eldre dato. Finanstilsynet ba om at styret påser at banken har interne retningslinjer for overvåking, oppfølging og oppdatering av sikkerhetsverdier. Videre ble styret bedt om å vurdere

² Se særlig avsnitt 8.3 og 8.4 om krav til overvåking av engasjementer og covenants

³ Reg. EU 575/2013

gjeldende reduksjonsfaktorer og godkjent verdigrunnlag for det enkelte panteobjekt. Finanstilsynet noterer fra svarbrevet at styret i forbindelse med ny kreditthåndbok vil gjøre en oppdatering i tråd med anbefalinger fra Eika, og at administrasjonen i den forbindelse er bedt om å vurdere reduksjonsfaktorer og verdigrunnlag.

Modeller for risikoklassifisering, beregning av forventet kredittap og validering

Det fremgår av finansforetaksloven § 13-13 at banken minst en gang i året skal risikoklassifisere kredittengasjementer og andre engasjementer etter retningslinjer fastsatt av styret. Videre fremgår det av § 13-14 første ledd at banken skal ha retningslinjer fastsatt av styret for vurderingen av behovet for avsetninger til dekning av tap på engasjementer som er misligholdt eller for øvrig antas å være tapsutsatte, og av andre tap som følge av risiko som for øvrig må antas å knytte seg til porteføljer av engasjementer til enhver tid.

Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport om styrets vurdering av at Eika-gruppens risikoklassifiserings-/PD-modeller (sist oppdatert i oktober 2021) benyttes som grunnlag for bankens risikoklassifisering og påpekte at banken må påse at Eika-modellen passer for bankens porteføljer.

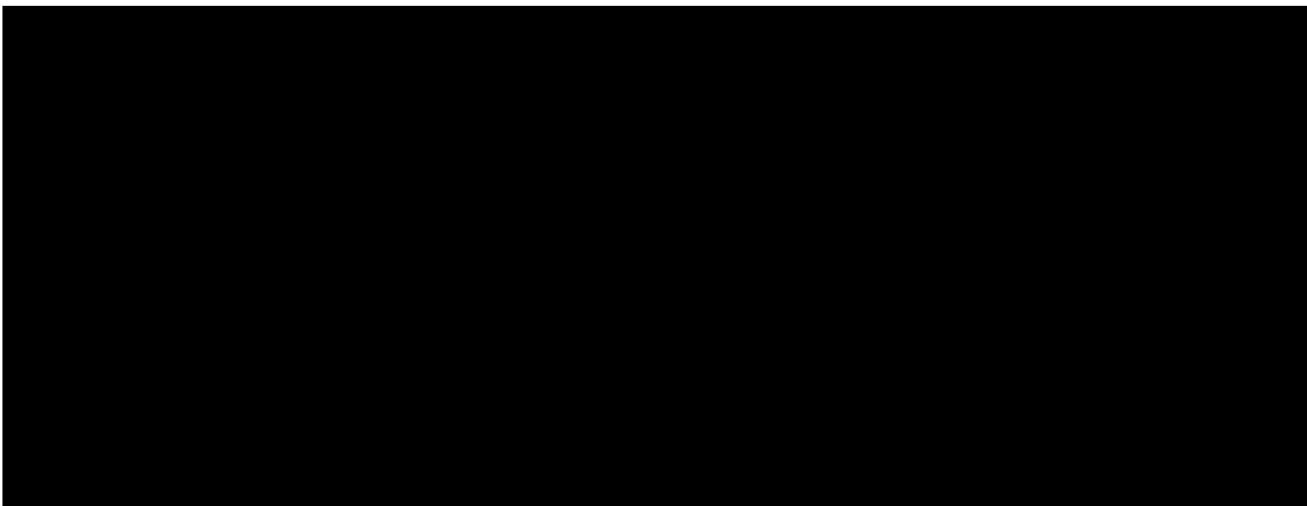
Banken utarbeidet i januar 2021 Retningslinjer for avsetning til dekning av tap på engasjementer. Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at retningslinjen skal være fastsatt av bankens styre. Finanstilsynet legger til grunn at styret er kjent med sentrale egenskaper og forutsetninger i modellene som anvendes, herunder hvilke metodemessige svakheter som kan være relevante.

Finanstilsynet viste i foreløpig tilsynsrapport også til at det bør foreligge skriftlig dokumentasjon av tapavsetningsbeløpet (forventet tap) for hvert enkelt trinn i IFRS 9 og dokumentasjonen bør inneholde hvilke kriterier, forutsetninger og data som er anvendt slik at beregningene lett kan etterprøves, jf. EBA/GL/2017/06 kap. 4.2.2. Dette gjelder også om og når banken har benyttet eventuelle overstyringer av tapsmodellen. Banken opplyste under det stedlige tilsynet at den med utgangspunkt i Eika-modellen har foretatt enkelte bransjemessige justeringer i nedskrivningene. Det ble også opplyst at det ikke var etablert retningslinjer og rutiner for overstyring av tapsmodellen. Finanstilsynet opprettholder at banken må etablere egne retningslinjer og rutiner for overstyring av tapsmodellen.

Finanstilsynet noterer fra styrets svarbrev at banken benytter sammenligningsmal fra Eika ved validering av risikoklassifiseringsmodellen og at denne sist ble validert i 2021. Styret opplyser at et utvalg av kundedata fra bankens portefølje ble sammenlignet med et utvalg av kundedata fra Eika. Finanstilsynet merker seg at styret mener at modellen fra Eika passer godt i forhold til bankens portefølje og gir et riktig bilde av bankens tapsvurdering på porteføljen.

LIKVIDITETSRISIKO

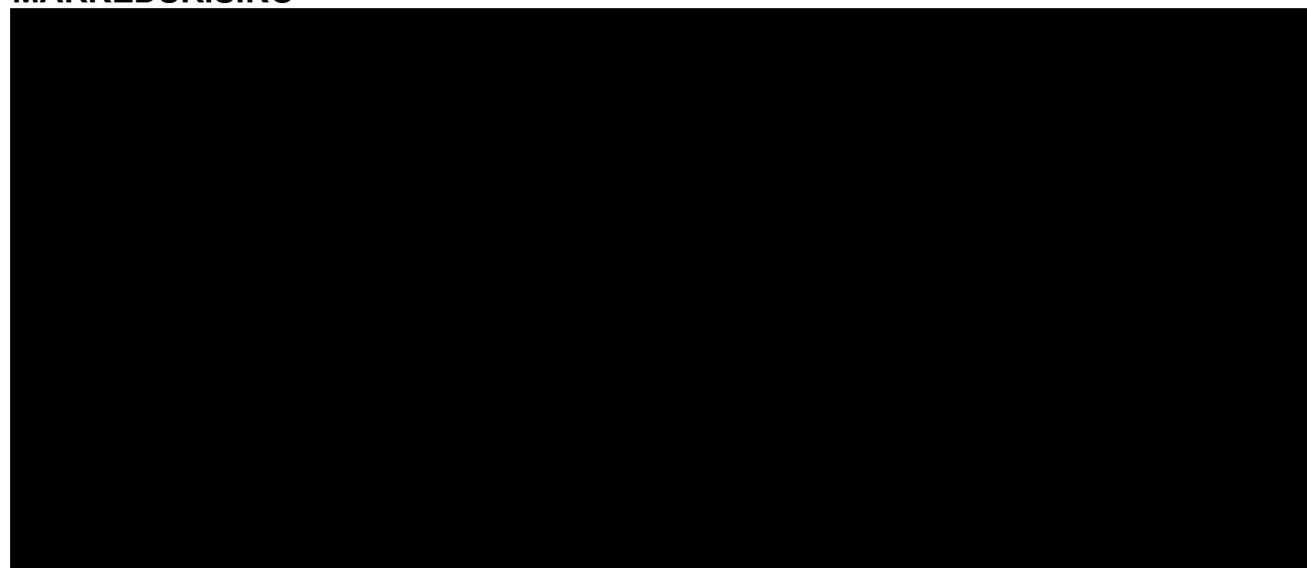
Finanstilsynet registrerer at styret ikke anser det som nødvendig å fastsette ramme for restløpetid på bankens markedsfinansiering. Styret viser i sitt svar til at banken har relativt liten opplåning i markedet og til at det er stilt krav om at hver opplåning skal ha ulike forfallstidspunkt. Finanstilsynet opprettholder likevel vurderingen av at beste praksis er å ha en slik ramme.

Finanstilsynet pekte under det stedlige tilsynet på at rådgiver intern også har 2.-linjeoppgaver som risikokontrollfunksjon, og ba i foreløpig rapport om at styret redegjør for status og besluttede endringer. Styret viser i sitt svar til de organisatoriske endringene som er foretatt, jf. omtale over om organisatoriske forhold og til de nye retningslinjer og stillingsinstrukser for andrelinjefunksjonene.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret bekrefter at likviditetsområdet er blitt dekket av den årlige internkontrollgjennomgangen for 2022.

MARKEDSRISIKO

Styring og kontroll av markedsrisiko

Det ble i foreløpig rapport pekt på at banken ikke måler eksponeringer mot vridninger i rentekurven og heller ikke gjør beregninger av risiko knyttet til øvrig renterisiko i bankporteføljen, uttrykt som resultatsensitivitet for rentenettoen, ved endring i rentenivå⁴. Finanstilsynet ba styret vurdere å sette ytterligere krav til beregning av renterisiko. Styret gir i svarbrevet uttrykk for at samlet renterisikoen i banken lav, og at det i risikorapporten opplyses om netto samlet renterisiko ved 1 prosent renteendring for alle rentebærende poster i bankens balanse. Finanstilsynet forventer at styret vurderer tapspotensialet utover et parallelt skift i rentekurven når rammen for renterisiko settes.

⁴ Jf. EBA GL/2018/02, pkt. 81

[REDACTED] Finanstilsynet pekte på at andre banker, også betydelig større banker enn Sogn Sparebank, har fjernet forvaltningsmandater der formålet er å gi meravkastning. Finanstilsynet ba styret vurdere forholdet mellom avkastning, risiko og kapitalbruk ved investeringer i obligasjoner med lav rating. Finanstilsynet har merket seg at styret i svarbrevet gir uttrykk for at i den grad banken skal ha en portefølje innen høyrisikofond, ser styret behovet for tett oppfølging og tydelige rammer. Finanstilsynet registrerer at styret, ved neste revisjon av policy for markedsrisiko, vil ta en grundig diskusjon om banken skal fortsette å plassere midler i denne type fond. Finanstilsynet ber banken opplyse om når denne revisjonen skal skje, og om utfallet av styrebehandlingen.

Finanstilsynet noterer for øvrig at styret vil påse at rammer i policy og risikorapport harmonerer ved neste revisjon av policy og ved utarbeidelse av neste risikorapport.

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at det av policydokumentet fremgikk at assisterende banksjef, økonomisjef/rådgiver intern og banksjef har fullmakt til å handle verdipapirer. Finanstilsynet understreket betydningen av tydelig arbeidsdeling i førstelinjen med hensyn til utøvende handel og bokføring, herunder at det burde foreligge interne godkjennelsesrutiner ved plasseringer som innebærer avvik fra policy. Videre ble det understreket at må være klar rollefordeling mellom første- og andrelinjefunksjonene i banken. Det ble i den forbindelse pekt på at "rådgiver intern" har andrelinjeoppgaver i egenskap av også å være bankens risikokontrollfunksjon. Finanstilsynet noterer at styret i svarbrevet viser til de nye stillingsinstruksene og reviderte retningslinjer for andrelinjefunksjonene i banken.

Oppdatering av status

Finanstilsynet ber om at banken **innen 30. september 2023** ettersender følgende:

- kopi av protokoll fra styremøtet hvor tilsynsrapporten behandles
- status for ferdigstillelse av ny kreditthåndbok
- redegjørelse for bankens tapsavsetninger per 30. juni 2023
- oppsummerende beskrivelse og dato for ferdigstillelse av bankens prosjekt for å rydde i BM-porteføljen med hensyn til reelle rettighetshavere og gruppering av engasjementer
- oppdatert oversikt over alle utkontrakteringsavtaler

Finanstilsynet ber også om en oversikt som viser alle planlagte tiltak og handlinger styret viser til i

sitt tilsvaer til foreløpig tilsynsrapport, med kort beskrivelse, hvem som er ansvarlig for gjennomføring, samt tidsplan og status for det enkelte tiltak. Finanstilsynet ber om at oversikten også omfatter de tiltak og vurderinger Finanstilsynet har lagt til grunn eller bedt styret gjennomføre. Oversikten bes oversendt innen 30. september 2023. En oppdatert tiltaksplan med status per 31. desember 2023 bes oversendt innen 15. januar 2024.

Kopi av dette brevet bes sendt til valgt revisor.

For Finanstilsynet

May Camilla Bruun-Kallum
seksjonssjef

Dagrun Skarbø
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:
Sogn Sparebank v/Mads Indrehus